

- Misbruker tilliten til offentlig helsepersonell

Helsetilsynet har svært få klager på fysioterapeuter som driver med alternativ behandling. Det gir neppe et riktig bilde av virkeligheten.

TEKST og **FOTO** Dagrun Lindvåg
dl@fysio.no

HELSETILSYNETS direktør Jan Fredrik Andresen sier i et intervju med Fysioterapeuten at årsaken til det lave antallet klagesaker, trolig er at pasientene ikke opplever det som et problem.

– Folk sier bare nei hvis de ikke er interessert, og lar det være med det. Vi vet jo at det er mange som tilbyr alternativ behandling og at det er stor etterspørsel. Det er også lite kunnskap blant folk om muligheten til å klage på offentlige helsetjenester.

Grunn til klage

– Helsepersonell som anbefaler og formidler LifeWave-plastre. Er slik virksomhet tilstrekkelig for en klage til Fylkesmannen eller Helsetilsynet?

– Ja, dersom autorisert helsepersonell formidler slike produkter i tilknytning til sin praksis, er det grunn til klage. Dette er misbruk av den tilliten autorisert helsepersonell har i befolkningen. Tilliten blir brukt til å markedsføre metoder eller produkter som ikke har noe med deres fag å gjøre, og som ikke er vitenskapelig dokumentert. Dette er ikke bra, enten det dreier seg om fysioterapeuter, leger eller sykepleiere. For å opprettholde viljen til offentlig finansiering av helsetjenester må det være en allmenn tillit, både til det enkelte helsepersonell og til systemet. Det er dette Helsetilsynet er satt til å vokte, påpeker Andresen.

Samlokalisering

– Hvordan vurderer du den økende tendensen til samlokalisering av helsepersonell og alternative behandlere?

– Helsefaglig samlokalisering er veldig bra, men at helsepersonell slår seg sammen

DELE LOKALER? – Helsefaglig samlokalisering er veldig bra, men at helsepersonell slår seg sammen med alternative behandlere, er ikke like bra, sier direktør Jan Fredrik Andresen.

med aktører innen alternativ- og velværebansjen er ikke like bra. Dette kan gi markedsfordeler for salg av produkter og økt troverdighet for alternative behandlere gjennom troverdigheten som en autorisasjon gir.

– Hva gjør Helsetilsynet med dette problemet?

– Vi understreker at helsepersonell ikke skal tilby udokumentert behandling. Offent-

lige midler skal ikke brukes på udokumenterte metoder. Helsetilsynet har også hatt flere kampanjer, blant annet om markedsføring av alternativ behandling sammen med Forbrukerrådet. Antallet klager er imidlertid så lavt at det er lite aktuelt å øke inn-satsen. Vi er imidlertid svært lite begeistret over at pasienter møtes av helsepersonell som tilbyr udokumentert alternativ behand-

Helsetilsynet

Antall tilsynssaker mot fysioterapeuter 1.1.2009 - 14.11.2014:

- Totalt 27 tilsynssaker er behandlet. Det kan være flere som avsluttes hos Fylkesmennene, før de kommer til Helsetilsynet.
- Av de 27 ble 8 avsluttet uten reaksjon.
- 1 sak avvek fra god praksis - solgte kosttilskudd uten at dette var adskilt fra praksis.
- 9 av de 27 førte til tilbakekalling av autorisasjon. Men ikke på grunn av alternativ behandling.
- 8 advarsler - ingen på grunn av alternativ behandling.
- Per i dag er det 1 sak til behandling, der temaet er alternativ behandling. Gjelder nevrovaskulær teknikk, og samarbeid mellom fysioterapeut og osteopat.

Viktige budskap

■ Helsepersonelloven gjelder også når autorisert helsepersonell gir alternativ behandling.

Sentrale bestemmelser i den forbindelse er blant annet kravet til faglig forsvarlighet, plikten til å gi informasjon om helsehjelpen, plikten til ikke å påføre pasienter unødvendige utgifter og plikten til journalføring.

Markedsføring av alternativ behandling må oppfylle kravene i Forskrift om markedsføring av alternativ behandling av sykdom.

Lov om alternativ behandling legger ikke opp til offentlig tilsyn, og Helsetilsynet fører bare tilsyn med helsetjenesten og autorisert helsepersonell.

Lover og forskrifter

- Lov om helsepersonell (helsepersonelloven)
- Lov om alternativ behandling av sykdom
- Forskrift om markedsføring av alternativ behandling av sykdom.

Les mer: www.helsetilsynet.no

- Ikke både lege og healer

Civita tar i en ny rapport til orde for et tydeligere skille mellom skolemedisin og alternativ behandling.

TEKST Dagrun Lindvåg
dl@fysio.no

RAPPORTEN, som er skrevet av rådgiver Paul Joakim Sandøy i Den liberale tankesmien Civita, kommer ti år etter at kvaksalverloven ble avskaffet. Han argumenter for en helt ny politikk når det gjelder alternativ behandling.

Blant forslagene er at refusjonsordningen for kiropraktorer bør endres til bare å gjelde ryggplager, at homøopatiske «remedier» bør flyttes fra apotekene og at forskningssenteret for alternativ medisin i Tromsø, NAFKAM/Nifab, bør endres eller legges ned.

Når det gjelder den offentlige helsetjenesten er det hovedsaklig leger som er tema. Og hva med fysioterapeutene? De er bare nevnt i en setning helt til slutt i rapporten: «Og da har vi ennå ikke kommet til fysioterapi. Men det får bli en annen gang.»

Valgfrihet

Et tydelig skille mellom skolemedisin og alternativ behandling kan ifølge Sandøy bety, at du gjerne kan være lege, og du kan gjerne være healer, men ikke begge deler samtidig. Dette skriver han i en kronikk på nrk.no/yt-ring. Rapporten og forslagene har også vært tema i Debatten på NRK1.

Sandøy mener at man skal ha rett til å velge den behandlingen man vil ha, men at valg av alternativ behandling bør være en privatsak.

– Vi bør beholde den liberale lovgivningen. Men helsepolitikken må være kunnskapsbasert. Derfor bør vi bygge et tydeligere skille mellom helsevesenet og alternativ behandling.

Krav til legene

Forfatteren foreslår blant annet å stille krav om vitenskapelig tilnærming for leger, slik det er i Sverige.

– Et slikt krav bør inn i lovverket og legge føringer for legelisen. Leger som også driver kommersiell alternativ behandling, bryter med de grunnleggende prinsippene vi som samfunn legger til grunn for legetittelen. Leger som samtidig utfører alternativ behandling legitimerer alternativ behandling som effektiv i medisinsk forstand, mener Sandøy. ■

»»» ling. Det hadde vært mye ryddigere om de sa fra seg autorisasjonen for å starte som alternative behandlere på heltid.

Allmenn aksept

Jan Fredrik Andresen peker på at det i dag er en nesten allmenn aksept for alternativ behandling i samfunnet. Det har fått en legitim plass blant tilbudene som finns innen helse, og folk er vant til å kunne velge.

– Det er heller ingen tegn til at norske myndigheter vil myke opp skillet mellom det helsefaglige og det alternative. Prioriteringsutvalgets rapport, som ble lagt fram i november, vil trolig til og med styrke kravene om at offentlige ressurser skal brukes

på behandling som har vitenskapelig dokumentert effekt.

Veien videre?

I en offentlig utredning (NOU) som kom på 1990-tallet ble det skissert to ulike retninger innen alternativbransjen:

1: Grupper som ønsket å nærme seg det offentlige helsevesenet og dokumentere sin virksomhet.

2: Uliker grupper alternative behandlere som ville holde seg lengst mulig unna det offentlige for å kunne jobbe så fritt som mulig.

– Hva har skjedd?

– Når det gjelder den første retningen er det kiropraktorene som har kommet lengst.

De har fått autorisasjon, men har enn så lenge ikke en egen utdanning i Norge. Mye tyder på at de som i dag er i randsonen vil bli tatt opp i det gode selskap i løpet av noen år, hvis de gjør en god jobb politisk og faglig. Det handler om å kunne dokumentere effekten av det du gjør. Vi kan ikke avvise alt som i dag går under betegnelsen alternativt til evig tid, dersom dokumentasjonen blir bedre. Noen alternative behandlingsformer vil etter hvert nærme seg «helsekjernefamilien», blant annet som følge av økt forbrukermakt, tror Jan Fredrik Andresen. ■